

O D L U K E

A) Odluke domaćih sudova i drugih organa

VISI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Rješenje br. III Pž-731/79-2
od 6. XI 1979.

Vijeće: Petar Sremac, mr Veljko Vujović, Gavro Badovinac

Prijevoz stvari morem - Odgovornost broдача i skladištara
- Prigovor skladištara upućen broдарu za manjak tereta -
Odluka suda i primjena prava - Postoji bitna povreda pos-
stupka ako sud ne zauzme stajalište koje će se pravo pri-
mijeniti medju strankama ako postoje elementi inozemnosti
- Ako se spor vodi s jedne strane izmedju primaoca tereta
a s druge strane broдача i skladištara koji je preuzeo od
broдача teret, sud mora utvrditi odnose izmedju ovih stra-
naka, a naročito okolnost od koga je skladištar dobio di-
spoziciju iskrcaja i uskladištenja robe - Ako to nije ut-
vrđeno postoji nedostatak u postupku, jer od ovih nave-
denih odnosa zavisi ishod spora - Da bi protest upućen
broдарu bio valjan mora sadržavati konkretne podatke o
šteti - Takve podatke ne sadrži protest u kojemu je samo
naveden broj teretnice i opaska da brod ne predaje teret
sortirano po teretnici - Isto tako nije valjan prigovor
ako se u njemu navodi oštećenje, ali se ne navodi teretni-
ca na koju se oštećeni teret odnosi - Osoba koja ulaže
protest mora broдарu dati priliku da kontradiktorno usta-
novi stanje tereta - Ako fotokopija nije jasna sud mora
zatražiti originalnu ispravu

U ovom sporu tužitelj je osiguranik tereta koji je cediranjem primaoca po teretnici stupio u njegovu pravnu poziciju, a tuženi su broдар i skladištar kojemu je broдар na odredištu, u odsutnosti primaoca, predao robu.

Spor se vodi zbog manjka tereta.

Tijekom postupka tužitelj je povukao tužbu protiv broдача.

Nije sporno da je "Luka" iskladištila sav teret u istom stanju i količini u kojoj ga je preuzela na uskladištenje od broдача. Sporno je, međjutim, da li je tužena "Luka" propustila podnijeti uredan prigovor (protest) broдарu za teret koji je preuzela po teretnici. Tužitelj tvrdi da je "Luka" propustila to učiniti, a "Luka" se pak

protivi toj tvrdnji ističući da je poduzela sve što je bila dužna poduzeti.

Nije sporno da je izdana direktna teretnica B/1-519 od luke ukrcaja Swatow s prekrcajem u Hong Kongu do jedne jugoslavenske luke iskrcaja i da je teret prevožen brodom kineske zastave "Kim Guan" do Hong Konga, a zatim prekrcajan u brod "Apostolos A" strane zastave i da je posljednje spomenuti brod uplovio u jednu jugoslavensku luku iskrcaja 25.V 1976. godine. U teretnici je navedeno da se prevozi 17 sanduka vezene robe, a sanduci da nose markaciju broj 1 do 17. Također nije sporno da je u lučko skladište predano svih 17 sanduka ali dva sanduka u oštećenom stanju s manjkom robe. Radilo se o vezenoj robi (stolnjacima s po 6 ubrusa, pakiranim u plastificirane vrećice unutar sanduka). Nije sporno, nadalje, da je brod "Apostolos A" predao teret pomiješan po raznim teretnicama i da je tužena "Luka" podnijela prigovor 23.V 1976. godine u kojem je spomenula teretnicu broj 519 kao jednu od teretnica po kojoj nije izvršena uredna isporuka tereta. Nadalje nije sporno da uz taj prigovor "Luka" prileži prigovor od 23.V 1976. godine (list spisa broj 33), kao i to da spisu prileži još jedan prigovor i to pod oznakom (list spisa 43), ali ispostavljen 1.VI 1976. godine. Također nije sporno da je tužena "Luka" dobila pismenu dispoziciju - nalog za iskrcaj tereta iz broda po teretnici broj 519.

Sporno je da li su ove protestne isprave uredne i da li postoji odgovornost tužene "Luka" zbog nepodnošenja urednog protesta brodaru i s tim u vezi odgovornost tuženog za isplatu utuženog iznosa tužitelju.

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev nakon što je proveo dokaz uvidom u isprave priložene spisu i to: cesionu ispravu (list 4), potvrdu o iskladištenju (list 5), certifikat ZIK Zagreb (list 6 i 7), teretnicu direktnu T-519 (list 11), dopis primaoca agentu broda (list 12), prigovor "Luka" brodu za neisporuku - manjak tereta (list spisa 32 i 33) od 23.V 1976. godine i 1.VI 1976. godine (list spisa 43), račun ino-dobavljača (list spisa 8-10). Nadalje je sud saslušao avarijskog komesara kao svjedoka (list spisa 43 i 49). Po ocjeni prvostepenog suda tužena "Luka" je nastupajući u ime i za račun primaoca tereta po teretnici, špeditera dakle tužiteljevog sljednika, doista i poduzela sve što je bila dužna učiniti radi očuvanja prava svog nalogodavca primaoca po teretnici (špeditera) i zato ne odgovara za štetu. Naime, prvostepeni sud iz izvedenih dokaza smatra utvrđenim slijedeće činjenice:

1) radi se o direktnoj teretnici B/1 519 od 26.II 1976. godine.

2) Iz prigovora (protesta) od 23.V 1976. godine - list 32 - vidi se da je "Luka" podnijela protest brodaru od kojega je preuzela teret, kao i to da se radilo o teretu pomiješanom po raznim teretnicama, smještenim u brodskim grotlima broj 2, 4 i 5. Nadalje, iz daljnjeg prigovora "Luke" brodu, podnešenom 23.V 1976. - list spisa 33 - kao i onog daljnjeg od 1.VI 1976. - list spisa 43 - vidi se da su prigovori stavljani pravovremeno i sadržajno uredno u pogledu količine oštećenih kartona odnosno koleta i da je postojao manjak u pojedinim koletima.

Kraj takvog stanja stvari prvostepeni sud smatra, prvo, da je tužena "Luka" bila dužna još dokazati u čemu se sastoji manjak, a to je ona i učinila, jer to proizlazi iz nalaza avarijskog komesara koji je utvrdio: prvo, da markacije na oštećenim kartonima odgovaraju markacijama tereta iz teretnice; i drugo, da je sav taj teret sa oštećenim kartonima uskladišten u posebnom odjeljku "Luke" broj 19 koji je zaključan i pod posebnim kontrolnim režimom u skladištu tuženog. Sadržaj manjka u koletima utvrđen je pak po kontrolnoj organizaciji udruženog rada ZIK Zagreb - certifikatom od 30.VI 1976. Sve u svemu dakle, prvostepeni sud nalazi da je primalac tereta pa prema tome i njegov sljednik - tužitelj mogao već na temelju ovih podataka osnovano zahtijevati od broдача koji je iskrcao teret naknadu štete zbog manjka tereta u dva sanduka, pa uz sve to, s obzirom da je "Luka" iskladištila sav onaj teret u istom stanju i količini kojega je i primila na uskladištenje, prema nalaženju prvostepenog suda nema odgovornosti tužene "Luke" za isplatu utuženog iznosa i zato protiv nje odbija tužbeni zahtjev.

Tužitelj je podnio žalbu protiv te presude, a zbog svih razloga iz čl.353 ZPP-a i predložio da se ona preinači ili podredno ukine.

Žalitelj u žalbi ističe da je prvostepeni sud iz izvedenih dokaza izveo netočne zaključke o tome da ne postoji obveza tuženog na plaćanje utuženog iznosa. Priznaje da dođe postojati mogućnost da je brod predao teret po teretnici pomiješan. Međutim, žalitelj smatra da unatoč svih ovih isprava tuženi nije podnio uredan protest brodaru i da mu je zato odgovoran za nastalu štetu.

Drugostepeni sud je žalbu uvažio, ukinuo prvostepenu presudu i stvar vratio na ponovno raspravljanje sa slijedećim obrazloženjem:

Pobijana presuda ima ipak izvjesnih nedostataka zbog kojih se ne može ispitati (čl. 354, st.2, t.15. ZPP-a).

U principu, prvi nedostatak pobijane presude je u tome što ona ne sadrži obrazloženje o mjerodavnom pravu koje treba primijeniti na spor, i što se iz obrazloženja presude ne vidi koje pravne regulative prvostepeni sud primjenjuje pri odlučivanju o tužbenom zahtjevu, pa će to biti potrebno učiniti u nastavku postupka.

Drugi je nedostatak što nema obrazloženja o tome kakav je bio pravni interni odnos između tužiteljevog prednika primaoca i tuženog ("Luke") i broda i tuženog. Stoga će trebati spisu priložiti originalnu pismenu dispoziciju - nalogodavca - nalog "Luci" za vršenje operacija iskrcaja tereta iz broda i uskladištenja u lučko skladište. S tim u vezi treba ocijeniti kako dolazi do toga da se primalac po teretnici obraća protestom od 1.VII 1976. godine agentu broda s "protestom zbog oštećenja" i navodi "dva sanduka oštećena s manjkom robe" (u spisu P-528/77 - gdje se vodi spor između tužitelja i prvotuženog brodaru), a s druge pak strane 23.V 1976. godine se u prigovoru na neisporuku tereta stavlja sadržajno reklamacija brodaru po teretnici broj 519 u kojoj se navodi da je teret prevožen u brodskom prostoru 2, 4 i 5 isporučen pomiješan po raznim teretnicama. Dakle nije jasno tko je i u kakvom pravnom odnosu s brodarom, tužena "Luka" ili tužitelj prednik (primalac po teretnici - špediter).

Nadalje, prigovor na neisporuku tereta (list spisa 32) je prezentiran sudu u fotokopiji koja nije razumljiva. Naime, iz te fotokopije se razabire da je stavljen prigovor po teretnici broj 519, ali se iz fotokopije nazire da su tu sadržani još i neki drugi podaci, a ti podaci nisu čitljivi. Stoga treba staviti u spis čitljivu ispravu iz koje se može razabrati sadržaj toga prigovora. Ova isprava sama po sebi bez drugih podataka još ne bi bila prema sadašnjem stupnju čitljivosti uredan protest. Ovo stoga, što nije konkretizirano. Naime, puko navodjenje broja teretnice i opaske da brod ne predaje teret odvojeno po toj teretnici, već pomiješan po raznim teretnicama, još uvijek nije uredan protest.

Nadalje, isprava koje u naslovu nosi oznaku "prigovor zbog oštećenja tereta" (list spisa 33) uopće se ne odnosi na prigovor po teretnici broj 519, jer se u tom prigovoru ne spominje ta teretnica ni po broju ni po oznaci,

a niti pak sadržaj opisa oštećenja tereta upućuje da bi se radilo o prigovoru kojim se nadopunjuje opći prigovor iz isprave spisa (list spisa 32).

To isto vrijedi i za ispravu pod rednim brojem 43 u prvostepenom spisu. Prema tome neosnovano prvostepeni sud ocjenjuje da spomenute isprave (koje nose oznaku prigovor) predstavljaju uređan protest brodaru.

Prema stajalištu drugostepenog suda okolnost što se u prigovoru navodi da je teret pomiješan po raznim teretnicama, može imati utjecaj samo na interni obračun u pogledu zaračunavanja troškova manipulacije s robom izazvane uslijed pomiješanog tereta, a ne može imati pravno djelovanje u pogledu dužnosti stavljanja uređnog protesta, na primjer, ako je teret pomiješan po raznim teretnicama, a radi se o nevidljivim nedostacima, onda se to treba uzeti kao okolnost koja se u razumnom roku - najdulje do tri dana treba izvršiti razvrstavanje ovog tereta i u tome roku staviti sve potrebne prigovore brodaru na propisan način (čl.71, st.2. ZUIPB-a).

Konačno, bit će potrebno ustanoviti da li je brodaru pružena mogućnost da kontradiktorno utvrdi stanje iskrca-nog tereta. Pregled robe vršen je separatno i to poslije isteka rokova za prigovore. Sve u svemu, ne može se ocijeniti da li postoji odgovornost tuženog za navodno učinjeni propust, dok se ne utvrdi točno koje su sve obveze tuženoga bile, koje je sve radnje tuženi učinio, pa će tek tada prvostepeni sud moći donijeti novu pravilnu odluku

V.V.

Bilješka.- Gornjom presudom je sud odstupio od do sada zauzimanog stajališta, da kada se teret predaje odvojeno po teretnicama rok za ulaganje protesta iznosi, jednako kao i kod nevidljivih mana, tri dana. Mislimo da sada zauzeto stajalište nije opravdano. Posebno u vezi sa zahtjevom iznesenim u obrazloženju presude prema kojemu se traži da u protestu bude, što je i potpuno opravdano, navedena i teretnica na koju se teret za koji se ulaže protest, odnosi. Nije nam jasno na koji će se način odmah prilikom preuzimanja tereta moći ustanoviti na koji se teret pojedina teretnica odnosi, posebno ako se radi o identičnom ili sličnom teretu. Da bi se to utvrdilo potrebno je prethodno sortirati teret, za što treba proći izvjesno vrijeme.

D.J.